

Instytut Pamięci Narodowej - Gdańsk

<https://gdansk.ipn.gov.pl/pl2/aktualnosci/71434,Dlugo-wyczekiwana-publicacja-historykow-archiwistow-IPN-Gdansk-k-juz-w-ksiegarniac.html>
24.04.2024, 22:15

Długo wyczekiwana publikacja historyków-archiwistów IPN Gdańsk już w księgarniach!

„Kryptonim »Klan«. Służba Bezpieczeństwa wobec NSZZ »Solidarność« w Gdańsku”, t. 2: I Krajowy Zjazd Delegatów, wstęp, wybór i oprac. Dominik Sokołowski, Radosław Żydonik, Gdańsk-Warszawa 2019 (seria „Dokumenty”, t. 63).

Porozumienia sierpniowe z 1980 r. otworzyły drogę do legalizacji NSZZ „Solidarność”. W całej Polsce zaczęły żywo powstawać struktury związkowe, do których zapisało się – co dzisiaj niewyobrażalne – dziesięć milionów Polaków. Ruch społeczny o tak ogromnej skali wymagał powołania władz krajowych, uchwalenia statutu oraz sformułowania programu. Były to główne zadania, jakie stanęły przed I Krajowym Zjazdem Delegatów, który odbył się w dwóch turach w Gdańsku: 5-10 września 1981 r. oraz 26 września-7 października 1981 r. W trakcie zjazdu ujawniły się także – po raz pierwszy w sposób tak otwarty – tarcia wewnątrz związku. Ich echa zaważyły na późniejszej historii „Solidarności”.

Zjazd był ogromnym wyzwaniem nie tylko dla jego organizatorów, lecz także dla komunistycznego aparatu represji. Dziesiątki tajnych współpracowników obsługiwanych przez miejscowych i delegowanych funkcjonariuszy bezpieki, środki techniki operacyjnej (podśluchy telefoniczne i pokojowe), kombinacje operacyjne, prowokacje... – nie ulega wątpliwości, że jesienią 1981 r. w Trójmieście machina bezpieki pracowała na najwyższych obrotach. Materiały operacyjne i analityczne wytworzone przez SB trafiały przede wszystkim do teczek dwóch spraw obiektowych: krypt. „Sejmik” (włączonych następnie do sprawy krypt. „Klan”) i „Debata”, założonych specjalnie na okoliczność I KZD.

Publikowane dokumenty ukazują arsenał zastosowanych środków oraz determinację, z jaką władze komunistyczne usiłowały wpływać na przebieg debaty zjazdowej.

